

УДК 025.5:027.7](06)

Тепікіна Людмила Володимирівна

Завідувач відділом

Terpikina Liudmyla

Head of Department

l.terpikina@library.kpi.ua

Науково-технічна бібліотека ім. Г. І. Денисенка Національного технічного університету ім. Ігоря Сікорського

03056, Україна, м. Київ-56, пр. Перемоги, 37-л

+38 (044) 204-82-75

H. I. Denysenko Scientific and Technical Library of National Technical University of Ukraine «Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute»

37-L, Peremohy str., Kyiv, 03056, Ukraine

**ПРЕДМЕТНІ БІБЛІОТЕКАРІ - ОРГАНІЗАЦІЙНЕ РІШЕННЯ В НАУКОВО-ТЕХНІЧНІ
БІБЛІОТЕЦІ ІМ. Г.І. ДЕНИСЕНКА НАЦІОНАЛЬНОГО ТЕХНІЧНОГО
УНІВЕРСИТЕТУ УКРАЇНИ «КИЇВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ ІМЕНІ
ІГОРЯ СІКОРСЬКОГО»**

**SUBJECT LIBRARIANS - AN ORGANIZATIONAL SOLUTION AT THE H. I. DENYSENKO
SCIENTIFIC AND TECHNICAL LIBRARY OF NATIONAL TECHNICAL UNIVERSITY OF
UKRAINE «IGOR SIKORSKY KYIV POLYTECHNIC INSTITUTE»**

Ключові слова: предмет, інформаційний ресурс, наукометричні бази, бібліотечні послуги та сервіси

Keywords: subject, information resource, scientometric databases, library services

Анотація:

В статті розглянуто досвід впровадження послуг предметних бібліотекарів в науково-технічній бібліотеці від розробки концепції до практичного надання. Визначено завдання предметного бібліотекаря та якісні зміни в організації роботи з обслуговування користувачів інформаційними ресурсами.

Abstract:

The article considers the implementation of services of sectoral librarians from concept development to a practical provision in the scientific and technical library. The article defines the tasks of the sectoral librarian and the qualitative changes in the organization of work for the services to customers with information resources.

У 2016 р. ініціативною групою працівників Науково-технічної бібліотеки ім. Г.І. Денисенка Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського» розроблено Стратегію розвитку Бібліотеки КПІ на 2017 – 2020 рр., метою якої є якісні зміни у діяльності бібліотеки, відповідно до потреб клієнтів, загальної Стратегії розвитку університету, сучасних тенденцій та кращих світових практик за допомогою інноваційних управлінських рішень і сучасних технологій. Стратегію спрямовано на досягнення визначених Бібліотекою КПІ пріоритетів, серед яких підвищення якості навчання та викладання, підвищення якості наукових досліджень. Реалізація цих цілей неможлива без постійної підтримки актуальної колекції інформаційних ресурсів на різних носіях, створення та

розвитку системи відкритого доступу до найбільш запитуваної частини друкованої колекції, впровадження системи одночасного пошуку інформації в усіх ресурсах Бібліотеки, як в зовнішніх наукових та освітніх електронних ресурсах, так і в електронних ресурсах власної генерації [1]. Ефективному використанню колекції бібліотеки для навчання і досліджень сприяють і послуги інформаційного обслуговування, що здійснюється через надання консультацій на запити користувачів щодо пошуку джерел за темами в інформаційних ресурсах Бібліотеки та ресурсах відкритого доступу. В бібліотеках зарубіжних університетів для інформаційного супроводу дослідників, а саме оперативного пошуку освітніх та наукових джерел, важливих для здійснення науково-дослідницької діяльності за певними темами, працюють предметні бібліотекарі «Subject Librarians». Детально ми розглянули ці послуги в бібліотеках польських університетів під час стажування керівника напряму інформаційного обслуговування користувачів в бібліотеці Університету Миколая Коперника в Торуні та бібліотеці Варшавської політехніки [2,3]. Результатом вивчення досвіду колег стала підготовка у Бібліотеці КПП групи предметних (галузевих) бібліотекарів. На нашу думку, предметний бібліотекар – це працівник відділів обслуговування, який формує актуальний фонд бібліотеки, відповідно профілю Університету та надає консультації щодо пошуку інформації за темами чи напрямками, має фахові компетенції, чітке розуміння сучасного сервісного обслуговування, знання інформаційних ресурсів Бібліотеки КПП, бібліотек України та ресурсів відкритого доступу.

У 2018 р. розпочалась розробка концепції сервісу «предметний бібліотекар», формування навчальної програми, визначено коло працівників, що відповідають вимогам предметних експертів та призначено куратора сервісу. До складу навчальної групи увійшли 23 працівника. Навчальний план поєднував теоретичну та практичну частини за темами: інформаційний пошук, джерела пошуку освітньої та наукової інформації, робота з міжнародними політематичними базами даних Scopus, Web of Science, EBSCO та тематичними електронними ресурсами, використання ресурсів Відкритого Доступу, оцінка якості та достовірності інформації тощо. Для контролю засвоєння матеріалу курсу здійснювалося тестування. За пріоритетними напрямками навчального процесу та дослідницької діяльності університету визначено актуальні теми, які закріплено за предметними бібліотекарями, розроблено регламент надання сервісу «предметний бібліотекар»: інструкцію для предметних бібліотекарів та правила користування послугою. Наступним кроком стало налагодження зв'язків з факультетами, кафедрами щодо включення до бібліотечної колекції інформаційних ресурсів, які необхідні у викладанні навчальних курсів та проведення наукових досліджень.

За результатами навчання, тестування та співбесід сформована група предметних бібліотекарів у кількості 18 осіб, які надають послугу.

Консультанти відділів, які входять до групи предметних бібліотекарів, мають здійснювати інформаційно-бібліографічне обслуговування користувачів, відповідно до їхніх інформаційних запитів, а саме:

- надавати фахові консультації за тематикою предметного бібліотекаря;
- надавати допомогу користувачам щодо пошуку потрібної інформації в електронних каталогах Бібліотеки КПП, бібліотек Києва та України;
- надавати консультації щодо збереження та використання результатів пошуку.

Предметний бібліотекар виконує запити користувачів під час безпосереднього звернення, по телефону або через е-пошту.

Завдання предметного бібліотекаря:

- формування складника актуальної колекції, відповідно до закріпленої за ним тематики;
- моніторинг видавничого ринку (перегляд прайсів та сайтів видавництв);
- замовлення на докомплектування друкованих видань для конкретних навчальних курсів, тем наукових досліджень;
- комунікація з факультетами та кафедрами, формування заявок на придбання нової навчальної та наукової літератури;
- аналіз фонду бібліотеки за закріпленою тематикою;
- допомога у виборі видань для публікації результатів досліджень;
- допомога у складанні списків джерел за тематикою досліджень (згідно ДСТУ ГОСТ 7.1.2006 «Бібліографічний запис. Бібліографічний опис. Загальні вимоги та правила складання» та міжнародних стилів цитування);
- інформування щодо ресурсного забезпечення дисциплін на факультетах та кафедрах для проведення акредитації/ліцензування вищих навчальних закладів за вимогою Міністерства освіти і науки України;
- підтримка сервісу «Матеріали до курсів» в АБІС ALEPH 500;
- консультування викладачів та студентів щодо використання сервісу «Матеріали до курсів».

В результаті впровадження нової форми надання послуг відбулися якісні зміни в організації роботи з обслуговування користувачів інформаційними ресурсами, а саме:

- новий підхід до обслуговування користувачів – багатофункціональність бібліотекарів та персоналізований підхід до користувача;
- нові методи в наданні послуг – одночасне використання всіх інформаційних ресурсів Бібліотеки та ресурсів відкритого доступу, що сприяє оперативному та якісному виконанню завдань;
- підтримка користувачів у використанні бібліотечних інструментів та ресурсів;
- просування нових бібліотечних послуг;
- співпраця з викладачами та студентами;
- відповідальність за формування актуальних фондів Бібліотеки за напрямками предметних бібліотекарів.

Список використаних джерел:

1. Стратегія розвитку Науково-технічної бібліотеки КПІ ім. Ігоря Сікорського: 2017–2020 рр. / уклад. Оксана Бруй. – Київ : Ліра-К, 2017. – 38 с.
2. Mirosznychenko M., Tepikina L. Organizacje pozarządowe a biblioteki «Biblioteka Uniwersytecka w Toruniu. Wrażenia z pobytu [Zasób elektroniczny] / M. Mirosznychenko, L. Tepikina // Biuletyn EBIB. – 2018. – nr 3 (180). – Dostępny w: <http://open.ebib.pl/ojs/index.php/ebib/article/view/639>
3. Мірошніченко М., Тепікіна Л. Стажування в бібліотеці Університету Миколая Коперника в Торуні / М. Мірошніченко, Л. Тепікіна // Бібліотечна планета. – 2018. – № 4. – С. 24–26.

References:

1. Bryi, O., uklad. 2017. *Stratehiia rozvytku Naukovo-tekhnichnoi biblioteky KPI im. Ihoria Sikorskoho: 2017–2020 rr.* [Development strategy Scientific and Technical Library Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute: 2017-2020]. Kyiv: Lira-K. Available at:
<http://ela.kpi.ua/bitstream/123456789/19291/1/Strategy_2017-2020.pdf>
2. Mirosznyczenko, M. and Tepikina, L. 2018. University Library in Toruń: a personal view. *Bulletin EBIB*, [online] 3(180). Available at:
<<http://open.ebib.pl/ojs/index.php/ebib/article/view/639>>
3. Mirosznyczenko, M. and Tepikina, L. 2018. Stazhuvannia v bibliotetsi Universytetu Mykolaia Kopernyka v Toruni [Internship at the library of Nicholas Copernicus University in Torun]. *Bibliotechna planeta*, 4, pp. 24-26.